

طراحی شهری پایدار در مقیاس محله مسکونی

الناز صداقت^{۱*}، منوچهر طبیبیان^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد طراحی شهری، گروه معماری و شهرسازی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران. ایمیل: Elnazsedaqat@gmail.com

۲- استاد تمام، هیات علمی، گروه معماری و شهرسازی، واحد قزوین، دانشگاه آزاد اسلامی، قزوین، ایران. ایمیل: Matabibian@yahoo.com

چکیده:

روند فعلی رشد و توسعه‌ی شهرها به ویژه در کشورهای در حال توسعه، که بدون توجه به ملاحظات اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی و پتانسیل‌های طبیعی و محدودیت‌های آن صورت می‌گیرد، منجر به بحران و معضلات فراوانی همچون فقر، تخریب محیط زیست، فقدان خدمات شهری و ... گردیده است. می‌توان گفت که دانش طراحی شهری به عنوان یکی از مهم‌ترین بحث‌های عرصه شهرسازی می‌تواند در دستیابی به پایداری در سطح شهر نقش مهمی ایفا نماید. از آن‌جا که یک شهر از مقیاس کوچک خود یعنی از محله آغاز می‌گردد. بنابراین بایستی پایداری را از محدوده‌های محله‌ای شهر آغاز نمود. در همین راستا، طراحی شهری پایدار در مقیاس محله مسکونی مورد مطالعه قرار گرفته است.

واژه‌های کلیدی: طراحی شهری، پایداری، طراحی پایدار، محله

۱- مقدمه:

با پایان قرن بیستم و تغییر روش‌های معیشتی مردم و بالطبع آن پیامدهای ناشی از این تغییرات و همچنین عدم حفظ تعادل متغیرهای اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی، ناکارآمدی عملکردی محلات بسیار مشهود شد. در محلات مسکونی جدید به دلیل فقدان فضای کافی ناشی از افزایش قیمت زمین و تراکم بیش از حد جمعیت و توده‌های ساختمانی، ساختمان‌هایی که فاقد فضای باز و نور کافی بودند و فقدان مناظر زیبای طبیعت در آنها قابل لمس بود، ساخته شدند. این موضوع عرصه خصوصی و عمومی زندگی در محلات را با اشکال مواجه نمود. در این محلات فرهنگ‌های متفاوت و گوناگونی که از نظر ذوق، سلیقه و طرز فکر کم‌تر سنخیتی با هم داشتند، گرد هم آمده‌اند. در نتیجه خانوارها به دلیل عدم رضایت از مکان مسکونی خود، در مدت کوتاهی آنجا را ترک نموده و به جای دیگری نقل مکان می‌کنند. به همین دلیل محله مفهوم خود را به عنوان یک عامل استمرار بخش هویت اجتماعی از دست می‌دهد و ناپایداری سکونتی در آن بروز می‌نماید. نظریه‌پردازان شهری همواره به دنبال راهکار رفع ناپایداری‌ها و افزایش تطابق محیط زیست شهری با روند سریع و ناگزیر تغییرات اقتصادی-اجتماعی بوده‌اند. اعتقاد بر این است که جهت دستیابی به توسعه محله‌ای پایدار، میبایست به طور متعادل از سرمایه‌های فیزیکی، طبیعی، انسانی و اجتماعی، در مقیاس ملموس و قابل دستیابی محله، بهره برد.